

Маріупольський державний університет
Кафедра математичних методів та системного аналізу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри ММСА
Т.В. Шабельник
059342
Україна



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НДП 1.2.16 КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ МЕТОДИ В СОЦІОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕННЯХ

Освітньо-професійна програма:	Соціологія
Спеціальність:	054 Соціологія
Факультет, відділення:	Історичний

2020 – 2021 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Кількісні та якісні методи в соціологічних дослідженнях» для студентів ОПП «Соціологія» за спеціальністю 054 Соціологія.

Розробники: О.А. Сивак, доцент кафедри математичних методів та системного аналізу МДУ (за сумісництвом), кандидат педагогічних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри математичних методів та системного аналізу

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри
математичних методів та системного аналізу



Т.В. Шабельник

(підпис)

© Сивак О.А., 2020 рік

© МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
Модулів – 2	ОПП «Соціологія» Спеціальності 054 «Соціологія» Освітній рівень Перший (бакалаврський)	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання виконання індивідуального завдання		Семестр	
		7	
Загальна кількість годин – 120 Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 70		Лекції	
		24	
		Практичні	
		24	
		Семінарські	
		-	
	Лабораторні		
	-		
Самостійна робота			
70			
Індивідуальні завдання:2			
Вид контролю: <i>іспит</i>			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання - 40%, 60%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Кількісні та якісні методи в соціологічних дослідженнях» відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки, є обов'язковою для студентів ОПП «Соціологія» за спеціальністю 054 Соціологія освітнього ступеня «Бакалавр».

Метою навчальної дисципліни «Кількісні та якісні методи в соціологічних дослідженнях» є ознайомлення студентів з видами кількісних та якісних методів соціологічного дослідження, розкриття відбору відповідного програмного забезпечення, щодо складання тесту; формування у студентів навичок самостійного складання соціологічного тесту засобами програмного забезпечення.

Основні завдання навчальної дисципліни: опанувати предмет та об'єкт методів в соціологічних дослідженнях; формувати вміння користуватися даними методами; формувати вміння будувати соціологічний тест засобами програмного забезпечення з урахуванням його специфіки.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Кількісні та якісні методи в соціологічних дослідженнях» у студентів мають сформуватись:

- теоретичні знання, які необхідні: для розуміння видів соціологічних досліджень, методів тестування та експертних оцінок в соціологічних дослідженнях;
- вміння та навички, які необхідні: для збору, систематизування й аналізу інформації з використанням сучасних електронно-обчислювальних машин; створення емпіричної бази та банку даних; надавання кількісної та якісної оцінки досліджуваних явищ та процесів, виявлення закономірності та тенденції їх розвитку; здійснення аналізу та узагальнення інформації, забезпечення формування висновків та пропозицій; залежно від визначеної мети обирати технологію соціологічного дослідження; здійснювати емпіричне соціологічне дослідження за

обраною технологією; здійснювати математичну обробку результатів соціологічного дослідження.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє:

- формуванню загальних компетентностей випускника (КЗ-4; КЗ-5; КЗ-6; КЗ-8);
- формуванню спеціальних (фахових, предметних) компетентностей (КП-1; КП-2; КП-5; КП-7; КП-9; КП-10);
- отриманню результатів навчання (РН-4; РН-5; РН-18).

3. Програма навчальної дисципліни

Зістовий модуль 1. Кількісні методи в соціологічних дослідженнях

Тема 1. Види соціологічних досліджень.

Проблема вибору методологічного обґрунтування соціального пізнання в конкретному соціологічному дослідженні: “кількісна” та “якісна” парадигми. Основні поняття “кількісної” парадигми: репрезентативність дослідження, соціальне вимірювання, емпіричні гіпотези, операціональна інтерпретація, вибірка, формалізований інструментарій, первинні та вторинні дані, статистичне узагальнення. Основні поняття “якісної” парадигми: фокус аналізу, надійність одиниці аналізу, дослідження дією, рефлексивність, інтроспекція, етнометодологічна індиферентність, культурна дистанція. Кількісні методи збору соціологічної інформації. Соціологічне опитування як основний метод збору інформації в соціологічному дослідженні. Загальна характеристика опитування як методу отримання первинної інформації. Методологічні передумови, переваги та недоліки використання методу соціологічного опитування. Пізнавально-дослідницькі можливості опитування та його межі. Неприпустимість ототожнення соціологічного дослідження з опитуванням. Класифікація соціологічних опитувань.

Тема 2. Соціальний експеримент як метод соціологічного дослідження.

Значення експериментального методу в природничо-науковому та гуманітарному пізнанні. Специфіка використання експерименту в соціологічних дослідженнях, його можливості та межі застосування. Вимоги до проведення експерименту: контроль над експериментальними умовами, проблема ізоляції контрольних факторів, вирівнювання експериментальних умов. Логічна структура експерименту. Поняття змінної в соціологічному дослідженні. Види змінних: залежні, незалежні, нейтральні. Засоби вимірювання змінних в експерименті. Структура висновку за результатами вимірювань. Класифікація експериментів: за умовами проведення; за характером логічної структури доведень та гіпотез; за типом створюваних експериментальних обставин. Переваги лабораторного та природного експерименту. Експеримент та соціальна практика.

Тема 3. Використання методів тестування в соціологічному дослідженні.

Поняття тесту. Роль тестування в соціологічному дослідженні. Різновиди тестів: загальноособистісні та групові; об’єктивні та суб’єктивні; вербальні та невербальні; діагностичні та проєктивні. Класичні тестові методик. Принципи створення тестових методик. Вимоги до процедури тестування. Ситуаційні змінні в процесі тестування. Шкали в тестуванні. Повні та скорочені шкали. Вибірка в тестуванні. Аналіз первинної інформації. Основні статистичні поняття в тестуванні. Надійність тестів. Стандартна помилка вимірювання. Інтерпретація результатів тесту. Використання методу смислових асоціацій при створенні тестів.

Змістовий модуль 2. Якісні методи збору соціологічної інформації

Тема 4. Використання методу експертної оцінки в соціологічному дослідженні.

Визначення методу експертної оцінки. Методологічне обґрунтування застосування методу експертної оцінки в соціологічному дослідженні, його функції та основне призначення. Сфери застосування методу. Місце методу експертної оцінки в системі методів соціологічних досліджень. Класифікація експертних методів. Тестування в рамках методу експертної оцінки. Процедура експертного опитування. Підготовчий етап: основні характеристики. Проблема вимірювання: вимоги до шкал суджень експертів. Етап підбору експертів, оцінки компетентності експертів, визначення чисельності експертних груп. Етап збору експертної інформації: його

процедурні особливості, переваги процедур зі зворотнім зв'язком без безпосередньої взаємодії експертів. Етап аналізу експертної інформації: процедура та призначення. Методи обробки експертних суджень. Процедури інтеграції концепцій експертів: етап формування часткових концепцій, вироблення критеріїв оцінки їх актуальності, оцінка реалізованості концепцій, побудова ієрархії “життєвих циклів” концепцій, вироблення схеми загальної концепції, визначення стратегічних цілей, комплексної концепції. Переваги, складнощі, типові недоліки в застосуванні експертних методів у соціології.

Тема 5. Використання методу фокус-групи в соціологічному дослідженні.

Поняття фокус-групи. Застосування методу фокус-групи в різноманітних типах соціологічних досліджень. Групова динаміка та етнодемографічний підхід як основні методологічні принципи використання методу фокус-групи. Різновиди фокус-групи (формалізована, напівформалізована, неформалізована). Групова дискусія як спосіб отримання соціальної інформації. Прийоми організації групової дискусії. Методи “снігової грудки”, відеозаписи, “одностороннього дзеркала” як основні форми організації роботи в фокус-групі. Структура групової дискусії: вступна частина (“розминка”), основна частина (фокусоване обговорення), заключна частина (підбиття підсумків). Використання закономірностей зовнішньогрупової комунікації для оптимізації дискусії. Функції модератора групової дискусії. Методичні процедури проведення фокус-групи. Підготовка програми групової дискусії (сценарію фокус-групи). Уточнення тематики, відпрацювання формулювань та систематизація запитань групової дискусії, організація “структури переходів”. Визначення числа груп, відбір учасників фокус-групи, визначення тривалості, оптимального часу, місця проведення дискусії. Підготовка інструментарію: програми групової дискусії, програми обробки та аналізу даних, когнітивних карт, аудіовізуальних і технічних засобів. Розподіл функцій в дослідницькій команді. Обробка інструментарію та стилю роботи модератора в пілотажному дослідженні. Розробка інструкції для модератора. Методи аналізу даних фокус-групи. Контент-аналіз. Метод міжгрупових порівнянь. Лінгвістичний аналіз. Дискурс-аналіз. Аналіз відеоданих.

Тема 6. Використання біографічного методу в соціологічному дослідженні.

Формування біографічного методу. Сутність дослідницьких процедур: реконструкція соціального контексту шляхом аналізу індивідуальних біографій. Переваги та обмеження методу. Стратегія реалізації дослідницьких процедур: відбір носіїв інформації, підготовка схеми інтерв'ю, відпрацювання формату транскрипції інформації, отримання первинного масиву даних – дослідницьких текстів, обґрунтування критеріїв аналізу текстової інформації, систематизація банків бібліографічних даних. Метод триангуляції та його роль у “переведенні” первинної соціологічної інформації у вторинну. Методи оцінки якості. Валідність, достовірність та надійність. Соціокультурна специфіка використання методу.

Тема 7. Використання методу соціометрії в соціологічному дослідженні

Соціометричне опитування як спосіб вимірювання та аналізу міжособистісних відносин у малій соціальній групі. Історія створення методу та його значення в розвитку соціології “середнього рівня”. Можливості застосування соціометрії в конкретному соціологічному дослідженні та його обмеження. Типи зв'язків, що вивчаються соціометричним методом. Процедура проведення соціометричного опитування. Проблема вибору критеріїв соціометрії. Соціометричний тест. Соціометрична картка, її структура та різновиди. Аналіз результатів соціометричних вимірювань. Соціометрична матриця та соціограма. Соціометричні індекси та їх види. Використання соціометричної методики для вивчення та ієрархії групових цінностей. Вимірювання групової згуртованості. Аутосоціометрична методика.

Тема 8. Метод аналізу документів та можливості його використання в соціологічному дослідженні

Документи як найважливіше джерело соціологічної інформації. Поняття документа в соціології. Класифікація документів: за типом фіксації інформації, за способом отримання, за характером авторства, за ступенем “близькості” до матеріалу. Можливість використання методу аналізу документів у конкретному соціологічному дослідженні, його переваги та недоліки. Характеристика основних видів документації суб'єктів виробничої та невиробничої діяльності,

громадських організацій. Існуючі форми звітності. Провідні способи аналізу документів: традиційний та формалізований. Загальна характеристика традиційних прийомів аналізу документів: багатогранність текстів, цілі створення та зміст документів; тлумачення змісту та об'єктивність. Види класичного аналізу документів. Співвідношення методу аналізу документів з іншими методами отримання інформації в структурі конкретного соціологічного дослідження. Проблема надійності та достовірності різноманітних видів документів, необхідність критичного ставлення до них.

Тема 9. Специфіка використання методу контент-аналізу в соціологічному дослідженні. Контент-аналіз як спосіб формалізованого аналізу документальних джерел. Можливості його використання в конкретному соціологічному дослідженні. Методологічні запитання формалізованого аналізу документів. Проблема мови документів. Сутність контент-аналізу, його загальна характеристика, сильні та слабкі сторони. Семантичний, синтаксичний, прагматичний та кількісний аналіз. Техніка контент-аналізу. Поняття “сміслова одиниця”, “одиниця спостереження”, “одиниця вимірювання (рахунку)”. Прийоми проектування смислових одиниць. Переваги використання методу контент-аналізу при дослідженні громадської думки (вивчення публікацій у пресі, особистих листів та інших масивів документальної інформації).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		л	сем	лаб	пр	інд	с.р.		л	сем	лаб	пр	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Модуль 1														
Змістовий модуль 1. Кількісні методи в соціологічних дослідженнях														
Тема 1. Види соціологічних досліджень	9	2			2		5							
Тема 2. Соціальний експеримент як метод соціологічного дослідження	9	2			2		5							
Тема 3. Використання методів тестування в соціологічному дослідженні	14	2			2		10							
Разом за змістовим модулем 1	32	6			6		20							
Змістовий модуль 2. Якісні методи в соціологічних дослідженнях														
Тема 4. Використання методу експертної оцінки в соціологічному дослідженні	9	2			2		5							
Тема 5. Використання методу фокус-групи в соціологічному дослідженні	9	2			2		5							
Тема 6. Використання біографічного методу в соціологічному дослідженні	14	2			2		10							
Тема 7. Використання методу соціометрії в соціологічному дослідженні	18	4			4		10							
Тема 8. Метод аналізу документів та можливості його використання в соціологічному дослідженні	18	4			4		10							
Тема 9. Специфіка використання методу контент-аналізу в соціологічному дослідженні	18	4			4		10							
Разом за змістовим модулем 2	86	18			18		50							
Разом за модулем 1	118	24			24		70							
Модуль 2														
ІНДЗ	2					2								
Усього годин	120	24			24	2	70							

5. Теми семінарськи занятъ

Семінарські заняття не заплановані

6. Теми практичних занятъ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Соціологічний метод опитування: методика та техніка	2
2.	Експеримент як метод соціологічного дослідження	2
3.	Тестові процедури в соціологічних дослідженнях	2
4.	Експертні оцінки як форма соціальної експертизи	2
5.	Розробка тестового опитування засобам и текстового процесору	4
6.	Розробка тестового опитування засобами табличного процесору	4
7.	Розробка тестового опитування засобами графічного редактору	4
8.	Тестування розроблених тестових опитувань	4

7. Теми лабораторних занятъ

Лабораторні заняття не заплановані

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Види соціологічних досліджень	5
2.	Соціальний експеримент як метод соціологічного дослідження	5
3.	Використання методів тестування в соціологічному дослідженні	10
4.	Використання методу експертної оцінки в соціологічному дослідженні	5
5.	Використання методу фокус-групи в соціологічному дослідженні	5
6.	Використання біографічного методу в соціологічному дослідженні	10
7.	Використання методу соціометрії в соціологічному дослідженні	10
8.	Метод аналізу документів та можливості його використання в соціологічному дослідженні	10
9.	Специфіка використання методу контент-аналізу в соціологічному дослідженні	10

9. Індивідуальні завдання

Представити реферативне дослідження на теми:

1. Особливості організації прикладного дослідження в сучасних умовах.
2. Теоретичні джерела якісних методів соціології: суб'єктивна соціологія М. Вебера.
3. Теоретичні джерела якісних методів соціології: мікросоціологія Г. Зімеля.
4. Теоретичні джерела якісних методів соціології: символічний інтеракціонізм Дж. Міда, Ю. Хабермаса, Х Блюмера.
5. Теоретичні джерела якісних методів соціології: феноменологічна традиція П. Бергера, Т. Лукмана.
6. Теоретичні джерела якісних методів соціології: етнометодологія Г. Гарфінкеля.
7. Основи кількісних методів у соціології.
8. Логіка дій дослідника-соціолога.
9. Позиція дослідника при якісному підході у дослідницькій практиці.
10. Кількісне дослідження соціальних явищ та процесів.

11. Проблема вибору методу соціологічного дослідження.
12. Основи процедури опитувань.
13. Етико-професійні принципи і правила поведінки інтерв'юера.
14. Метод опитування.
15. Панельне дослідження.
16. Розробка інструментарію збирання соціологічної інформації.
17. Характеристики сприйняття інформації соціологом-дослідником.
18. Методика опитування в різних соціальних ситуаціях.
19. Організація методу опитування.
20. Телефонне опитування.
21. Поштове опитування.
22. Проектування опитувального документа.
23. Бланк інтерв'ю: структура та вимоги до складання.
24. Метод спостереження.
25. Програма спостереження.
26. Підготовка спостерігача у соціологічному дослідженні.
27. Метод аналізу змісту документів.
28. Фокус-групове дослідження: історія методу.
29. Соціометричне дослідження.
30. Стратегія соціологічної методології.

10. Методи навчання

Навчальна дисципліна включає лекційні та практичні заняття. У лекціях викладаються теоретичні розділи курсу. Практичні заняття призначені для придбання й закріплення студентом індивідуальних практичних навичок з розв'язування задач за темами. Використовуються такі методи навчання: наочні, репродуктивні та практичні.

11. Критерії оцінювання

Оцінюється робота на практичних заняттях від 0 до 5 балів. Загальна максимальна оцінка за змістовий модуль – це сума балів за роботу на практичних заняттях (ЗМ1 – 10, та ЗМ2 – 30). Виконання самостійних завдань входить до практичних занять. Загальна максимальна оцінка за індз – 10 балів.

Тестові завдання, які виконує студент, мають по чотири варіанти відповідей, серед яких лише один правильний. Кожна правильна відповідь тестового завдання оцінюється в один бал

Оцінювання індз, яке виконується студентом під час самостійної роботи, здійснюється за трьома критеріями: вміння застосувати теоретичні та практичні знання з навчальної дисципліни при розв'язуванні задач; послідовність та логічність виконаного завдання; дотримання студентом термінів подачі завдання на перевірку викладачу. Кожний з критеріїв оцінюється в інтервальній шкалі від 0 до 5 балів: 5 балів – повна відповідність критеріям, його сутність розкрито згідно з існуючими правилами, нормативними вимогами; 4 бали – повна відповідність критерію, але допущені незначні неточності у розв'язуванні задачі; 3 бали – критерій розкрито та виконано не менш ніж на 70%; 2 бали – критерій розкрито та виконано не менш ніж на 50%; 1 бал – критерій розкрито та виконано не менш ніж на 30% за умови належного оформлення; 0 балів – критерій розкрито не вірно або взагалі відсутній.

12. Засоби оцінювання

Під час вивчення дисципліни «Кількісні та якісні методи в соціологічних дослідженнях» застосовується поточний і підсумковий контроль знань студентів.

Поточний контроль здійснюється у формі контролю систематичності та активності роботи студентів протягом семестру під час вивчення програмного матеріалу дисципліни, зокрема:

відвідування практичних занять; розв'язування задач самостійної роботи; виконання практичних завдань; тестування; представлення реферативне дослідження за темою

Підсумковий контроль здійснюється у формі іспиту.

Питання до самоконтролю знань – іспит

1. Основні поняття «кількісної» парадигми.
2. Методологічне обґрунтування застосування методу експертної оцінки в соціологічному дослідженні, його функції та основне призначення.
3. Сутність контент-аналізу, його загальна характеристика.
4. Основні поняття «якісної» парадигми.
5. Способи кодування інформації
6. Охарактеризуйте процедуру основних різновидів методу експертних оцінок.
7. Нормативний підхід до планування та організації соціологічного дослідження.
8. Класифікація експертних методів. Предметна сфера використання експертних оцінок у соціологічному дослідженні.
9. Методологія якісного дослідження.
10. Вимоги до процедури тестування. Предметна сфера використання методу тестування в соціологічному дослідженні
11. Предметна сфера застосування методу контент-аналізу в соціологічних дослідженнях
12. Класифікація експерименту. Переваги лабораторного та природного експерименту
13. Різновиди тестів. Принципи створення тестових методик.
14. Класифікація документів. Способи аналізу документів: традиційний і формалізований
15. Основні статистичні поняття в тестуванні. Стандартна помилка вимірювання
16. Поняття тесту. Роль тестування в соціологічному дослідженні
17. Документи як джерело соціологічної інформації
18. Класифікація експертних методів
19. Принципи проектування інструментарію при використанні методу опитування в соціологічному дослідженні
20. Предметна сфера застосування біографічного методу в соціологічному дослідженні
21. Фіксування даних під час проведення фокус-групи. Основні прийоми розшифровки записів та написання звітів
22. Класифікація соціологічних опитувань
23. Можливості застосування соціометрії в конкретному соціологічному дослідженні та його обмеження
24. Створення інструментарію для спостережень.
25. Формування біографічного методу
26. Методологічні передумови, переваги та недоліки використання методу соціологічного опитування
27. Соціометричне опитування як спосіб вимірювання та аналізу міжособистісних відносин у малій соціальній групі
28. Загальна характеристика опитування як методу отримання первинної інформації
29. Формування біографічного методу
30. Проведіть аналіз статистики щодо стану та динаміки розлучень у м. Маріуполь
31. Якісні методи соціологічного дослідження: загальна характеристика
32. Методи аналізу даних фокус-групи
33. Проведіть аналіз статистики щодо стану та динаміки шлюбів у м. Маріуполь
34. Кількісні методи соціологічного дослідження: загальна характеристика
35. Предметна сфера застосування фокус-групового інтерв'ю в соціології
36. Проведіть аналіз статистики щодо стану та динаміки злочинності в м. Маріуполь
37. Проблема стратегій у якісній та кількісній методологіях

38. Різновиди фокус-групи (формалізована, напівформалізована, неформалізована)
39. Проведіть традиційний аналіз документу – автобіографія
40. Теоретичні джерела якісних методів
41. Поняття фокус-групи
42. Проведіть традиційний аналіз документу – фотографія
43. Особливості методології якісного прикладного дослідження
44. Процедура відбору експертів. Методи обробки експертних суджень
45. Проведіть традиційний аналіз документу – лист

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль									М2	Іспит	Сума
ЗМ 1			ЗМ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5			

ЗМ1, ЗМ2 – змістовий модуль

T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Виконання завдань на практичних заняттях передбачено в аудиторії оснащеної настінною маркерною дошкою, проектором мультимедійним та екраном.

15. Рекомендована література Базова

1. Анурін В. Ф. Емпирическая социология. – М., 2003.
2. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования. – К., 2002.
3. Батыгин Г. С. Лекции по методологии социологических исследований: Учебник. – М., 1995.
4. Городяненко В. Г. Социологический практикум. – К., 1999.
5. Аберкромби Н., Хилл С., Тернер Б. С. Социологический словарь: Пер. с англ. – 2-е изд., перераб. и доп. – М., 2004.

ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1

Тема: Прикладна соціологія та конкретне соціологічне дослідження

План

1. Емпірична соціологія у структурі соціологічного знання.
2. Взаємозв'язок теоретичної та емпіричної соціології.
3. Сутність і складові методології прикладного дослідження.

Література [1–5; 8; 12; 15; 16; 19–21; 23–25; 27; 29; 32; 33]

Семінарське заняття

2 Тема: Методологічні засади практичної соціології

План

1. Нормативний підхід до планування та організації соціологічного дослідження.
2. Особливості методології якісного прикладного дослідження.
3. Теоретичні джерела якісних методів.
4. Проблема стратегій у якісній і кількісній методології.

Література [1–4; 10; 12; 14; 17; 27; 29; 32; 33; 34; 71]

Семінарське заняття 3

Тема: Соціологічний метод опитування: методика та техніка

План

1. Суть методу опитування.
2. Види опитування.
3. Основні суперечності в опитуванні.
4. Предметна сфера опитування.

Література [1; 6; 9; 21; 22; 33; 63; 64; 69]

Семінарське заняття 4–5

Тема: Анкетування як різновид методу опитування

План

1. Предметна сфера анкетування.
2. Методологія складання анкети.

Література [1; 6; 7; 9; 11–13; 16; 18; 21–29; 33; 44] 17

Семінарське заняття 6

Тема: Інтерв'ю як різновид методу опитування

План

1. Предметна сфера інтерв'ю.
2. Методологія складання опитувальника.
3. Методологія проведення інтерв'ю.

Література [1; 3; 6; 9; 11; 16; 29; 47; 66; 69]

Семінарське заняття 7

Тема: Поштове та телефонне опитування як різновиди методу опитування

План

1. Предметна сфера поштового та телефонного опитування.
2. Методологія складання опитувальника для телефонного опитування.
3. Методологія складання анкети для поштового опитування.

Література [1; 6; 9; 32; 69; 86]

Семінарське заняття 8

Тема: Спостереження як соціологічний метод дослідження соціальної реальності

План

1. Методика застосування методу спостереження.
 2. Програма, процедура та техніка методу спостереження.
- Література [1; 6; 11; 18; 37; 64; 65; 70]

Семінарське заняття 9

Тема: Експеримент як метод соціологічного дослідження

План

1. Предметна сфера методу експерименту в соціології.
 2. Програма методу експерименту.
- Література [1; 6; 11; 18; 29; 38; 46; 52; 53; 62; 64; 68]

Семінарське заняття 10

Тема: Тестові процедури в соціологічних дослідженнях

План

1. Предметна сфера використання методу тестування в соціологічному дослідженні.
2. Методологія складання тесту.

Література [1; 6; 7; 11; 15; 36; 40; 49; 67; 85]

Семінарське заняття 11

Тема: Експертні оцінки як форма соціальної експертизи

План

1. Предметна сфера використання експертних оцінок у соціологічному дослідженні.
2. Процедура відбору експертів. Література [1–3; 9; 19; 27; 33; 77; 81–83]

Семінарське заняття 12

Тема: Сфокусоване групове інтерв'ю

План 1. Предметна сфера застосування фокус-групового інтерв'ю в соціології. 2. Методологія складання сценарію фокус-групи. Література [1; 6; 11; 19; 41; 43; 54; 55]

Семінарське заняття 13

Тема: Методика дослідження малих груп та окремих осіб План 1. Соціометрична процедура. 2. Предметна сфера застосування біографічного методу в соціологічному дослідженні. Література [1; 6; 14; 17; 33; 42; 45; 50; 61]

Семінарське заняття 14

Тема: Аналіз документальних джерел як метод соціологічного дослідження

План 1. Предметна сфера застосування методу аналізу документальних джерел.

2. Методологія аналізу документальних джерел. Література [1; 11; 18; 29; 33; 58; 60] 19

Семінарське заняття 15

Тема: Контент-аналіз документів

План 1. Предметна сфера застосування методу контент-аналізу в соціологічних дослідженнях. 2. Прийоми контент-аналізу. Література [1; 11; 18; 29; 33; 39; 58; 60]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ Основою оволодіння матеріалом з курсу “Методи збору соціологічної інформації” є систематична, активна та самостійна робота над вивченням навчальної, наукової, спеціальної літератури, вирішенням ситуаційних завдань та задач із навчальних тем дисципліни, підготовкою доповідей та наукових повідомлень, виконанням контрольних робіт. Засвоєння матеріалу сприятиме розвитку індивідуальних умінь і здібностей

слухачів у роботі з першоджерелами та підручниками. Вибираючи тему контрольної роботи, студент на власний розсуд опрацьовує одну або три із запропонованих тем, що викликала б інтерес або була пов'язана з практичною діяльністю, а також сприяла максимальному застосуванню знань та набуттю практичного досвіду. Одна тема обирається в разі значного обсягу віднайденого матеріалу, три – в разі обмеженого обсягу матеріалів з кожної окремої теми. При підготовці відповідей на питання контрольної роботи студент повинен ознайомитись з навчальними посібниками зі списку літератури, а також самостійно віднайти літературу з відповідного питання, окремі глави чи розділи ретельно вивчити (прочитати, зрозуміти, законспектувати). У контрольній роботі потрібно дати відповіді на кожне питання і зробити стислий висновок. Для підготовки відповідей потрібно також вивчити не тільки навчальну літературу, а й першоджерела – твори соціологів, які варто прочитати і зрозуміти їх основні ідеї. Адже підготовка контрольної роботи – це не тільки конспектування навчальної літератури, а й 21 творчий процес. Саме тому відповіді на питання повинні бути досить повними, самостійними, відображати рівень загальної культури та спеціальних знань студентів. Обсяг контрольної роботи – 8–12 сторінок друкованого тексту, відповідно вдвічі більше – рукописного. На початку роботи потрібно вказати тему (або теми) роботи та викласти її план, який відбиватиме структуру роботи (чіткий порядок побудови тексту, зв'язок між окремими частинами). Структура контрольної роботи має бути такою: титульний лист (назва навчального закладу, факультет; дисципліна, з якої виконується робота; варіант контрольного завдання; прізвище, ім'я та по батькові студента, який виконав контрольну роботу; прізвище, ім'я та по батькові викладача, який має перевірити контрольну роботу; місто та рік її виконання); план роботи; вступ (де викладено актуальність та основні положення теми (або тем), об'єкт і предмет аналізу); основна частина (основний зміст розглянутих питань); висновки; список використаної літератури (вказати використані навчальні посібники та додаткову літературу). Особливу увагу слід приділити оформленню контрольної роботи. Вона повинна бути виконана охайно, ретельно. Кожна відповідь має розпочинатися з назви питання, а закінчуватися коротеньким висновком. Кожен розділ починається з нової сторінки. Всі сторінки мають бути пронумеровані (окрім першої – титульної) відповідно до плану.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Взаємозв'язок теоретичного та емпіричного рівнів соціологічної науки.
2. Функції прикладної соціології.
3. Емпірична соціологія у структурі соціологічного знання.
4. Сутність та складові методології прикладного дослідження.
5. Поняття “конкретне соціологічне дослідження”, його функції в системі соціологічного пізнання.
6. Позитивізм, феноменологія, герменевтика як методологічна основа формування кількісної та якісної парадигм.
7. Основні поняття “кількісної” парадигми: репрезентативність дослідження, соціальне вимірювання, емпіричні гіпотези, операціональна інтерпретація, вибірка, формалізований інструментарій, первинні та вторинні дані, статистичне узагальнення.
8. Символічний інтеракціонізм, феноменологічна соціологія, етнометодологія, когнітивна соціологія як методологічна основа розвитку якісних процедур збору та аналізу соціальної інформації.
9. Основні поняття “якісної” парадигми: фокус аналізу, надійність одиниці аналізу, дослідження дією, рефлексивність, інтроспекція, етнометодологічна індиферентність, культурна дистанція.
10. Нормативний підхід до планування та організації соціологічного дослідження.
11. Особливості методології якісного прикладного дослідження.
12. Теоретичні джерела якісних методів.
13. Проблема стратегій у якісній та кількісній методологіях.
14. Кількісні методи соціологічного дослідження: загальна характеристика.
15. Якісні методи соціологічного дослідження: загальна характеристика.
16. Загальна характеристика опитування як методу отримання первинної інформації.
17. Методологічні передумови, переваги та недоліки використання методу соціологічного опитування.
18. Класифікація

соціологічних опитувань. 19. Принципи проектування інструментарію при використанні методу опитування в соціологічному дослідженні. 20. Техніка складання опитувального листа. Види запитань. 21. Основні суперечності в опитуванні. 22. Предметна сфера опитування. 23. Специфіка анкетування як методу збору первинної соціологічної інформації. 24. Різновиди анкетного опитування. Переваги та недоліки анкетування. 25. Етапи та процедури анкетування. 26. Соціологічна анкета як основний інструмент опитування. 27. Логічна та організаційна структура анкети, основні принципи та правила її проектування. 28. Вступна частина анкети: пояснення мети дослідження, виклад правил відповіді, гарантія анонімності. 29. Основна частина анкети: переведення програмних запитань у дослідницькі; проектування смислових блоків; побудова логічної схеми анкети. 30. Заклучна частина анкети: основні вимоги до побудови “паспортички”. 31. Предметна сфера анкетування. 32. Специфіка інтерв'ю як методу збору соціальної інформації. 33. Класифікація інтерв'ю. 34. Предметна сфера інтерв'ю. 35. Методологія складання опитувальника. 36. Методологія проведення інтерв'ю. 37. Поштове опитування як різновид анкетування: переваги та недоліки. 38. Специфіка поштової анкети. 39. Пресове опитування. Його специфіка. 40. Предметна сфера поштового опитування. 41. Предметна сфера телефонного опитування. 42. Методологія складання опитувальника для телефонного опитування. 43. Методологія складання анкети для поштового опитування. 44. Спостереження як метод пізнання явищ соціальної дійсності. 45. Класифікація видів спостереження. 46. Основні поняття методу спостереження. 47. Методика застосування методу спостереження. 48. Програма, процедура та техніка методу спостереження. 49. Інструментарій спостереження. 50. Поняття соціального експерименту. 51. Експериментальний метод у гуманітарному пізнанні. 52. Вимоги до проведення експерименту. 53. Класифікація експериментів. 54. Предметна сфера методу експерименту в соціології. 55. Програма методу експерименту. 56. Експеримент і соціальна практика. 57. Поняття тесту. Роль тестування в соціологічному дослідженні. 58. Різновиди тестів. 59. Принципи створення тестових методик. 60. Вимоги до процедури тестування. 61. Предметна сфера використання методу тестування в соціологічному дослідженні. 62. Методологічне обґрунтування застосування методу експертної оцінки в соціологічному дослідженні, його функції та основне призначення. 63. Класифікація експертних методів. Предметна сфера використання експертних оцінок у соціологічному дослідженні. 64. Процедура відбору експертів. 65. Процедура проведення експертного опитування. 66. Методи обробки експертних суджень. 67. Переваги, складнощі, типові недоліки в застосуванні експертних методів у соціології. 68. Поняття фокус-групи. 69. Різновиди фокус-групи (формалізована, напівформалізована, неформалізована). 70. Предметна сфера застосування фокус-групового інтерв'ю в соціології. 71. Методологія складання сценарію фокус-групи. 72. Групова дискусія як спосіб отримання соціальної інформації. 73. Структура групової дискусії. 74. Методи аналізу даних фокус-групи. 75. Формування біографічного методу. 76. Соціометричне опитування як спосіб вимірювання та аналізу міжособистісних відносин у малій соціальній групі. 77. Можливості застосування соціометрії в конкретному соціологічному дослідженні та його обмеження. 78. Процедура

проведення соціометричного опитування. 79. Соціометрична процедура. 80. Предметна сфера застосування біографічного методу в соціологічному дослідженні. 81. Документи як джерело соціологічної інформації. 82. Поняття документа в соціології. 83. Класифікація документів. 84. Способи аналізу документів: традиційний і формалізований. 85. Предметна сфера застосування методу аналізу документальних джерел. 86. Методологія аналізу документальних джерел. 87. Предметна сфера застосування методу контент-аналізу в соціологічних дослідженнях. 88. Прийоми контент-аналізу. 89. Контент-аналіз як спосіб формалізованого аналізу документальних джерел. 90. Сутність контент-аналізу, його загальна характеристика, сильні та слабкі сторони. 25